

Ορισμός:

Όροι της σύγκρισης ονομάζονται δυο ουσιαστικά (που φανερώνουν πρόσωπα, ζώα, πράγματα, καταστάσεις, ιδιότητες) ή άλλα μέρη του λόγου, όταν συγκρίνονται μεταξύ τους.

Α. Ο **πρώτος (α') όρος σύγκρισης** δηλώνει το πρόσωπο ή το πράγμα, από το οποίο «ξεκινάμε», όταν κάνουμε σύγκριση.

Β. Ο **δεύτερος (β') όρος σύγκρισης** δηλώνει το πρόσωπο ή το πράγμα, με το οποίο γίνεται η σύγκριση.

Κῦρος	ἦν	νεώτερος	Ἄρταρξέρξου
↓			
α' ορ. σύγκρισης		συγκριτική λέξη	β' ορ. σύγκρισης

Παρατήρηση:

Για να έχουμε α' και β' όρο σύγκρισης πρέπει οπωσδήποτε στην πρόταση να υπάρχει επίθετο ή επίρρημα συγκριτικού βαθμού, ή άλλες λέξεις με συγκριτική σημασία.

Ως συγκριτικές λέξεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν:

- Επίθετα ή επιρρήματα συγκριτικού βαθμού
π.χ. Ὁ ἔπαινος **κρείττον** πολλῶν χρημάτων ἐστί.
- Επίθετα ή επιρρήματα υπερθετικού βαθμού
π.χ. Ἡ στρατεία ἐγένετο **μεγίστη** τῶν πρὸ αὐτῆς.
- Λέξεις με συγκριτική σημασία:
 - επιρρήματα και λέξεις με επιτακτική σημασία: **μᾶλλον, πλέον, χειρόν, ὀλίγον, ἔτι, πολύ, μάλιστα, διαφερόντως - ὥς, πολλῶ, ὅσῳ, τοσοῦτῳ, κ.λ.π.**
π.χ. Μαθημάτων φρόντιζε **μᾶλλον** χρημάτων.
 - αντωνυμίες και επίθετα που έχουν συγκριτική έννοια: **ἄλλος, ἕτερος, διάφορος, ὕστερος, πρότερος, ὅσα (επίθετα) λήγουν σε -πλασιος** (διπλάσιος, τριπλάσιος) κ.λ.π.
π.χ. Ὁψόμεθα δὲ τὴν πόλιν **διπλασίας** μὲν ἢ νῦν τὰς προσόδους λαμβάνουσιν.

Α. Ο α' όρος σύγκρισης μπορεί να είναι οποιοσδήποτε όρος της πρότασης και εκφέρεται ποικιλοτρόπως:

π.χ.

α. Ἡ **ἀρετὴ** σεμνοτέρᾳ τῆς κακίας ἐφαίνετο. (ουσιαστικό σε θέση υποκειμένου)

β. **Τίνος** δ' ἐκποδὼν γενομένου μᾶλλον ἦσθησαν οἱ πολέμιοι ἢ Ἀγησιλάου; (αντωνυμία σε θέση αντικειμένου)

γ. Ἀναγκαῖον ἦν **συντομώτερον** ἢ σαφέστερον διαλεχθῆναι. (επιρρηματικός προσδιορισμός)

Β. Ο β' όρος σύγκρισης εκφέρεται με τους εξής τρόπους:

Β.1. Όταν είναι ουσιαστικό ή άλλη λέξη που χρησιμοποιείται αντί ουσιαστικού:

α. Με απλή γενική (συγκριτική)

π.χ. Τό ἡδὺν ἕτερον **τοῦ ἀγαθοῦ** ἐστί.

β. Με το «ἢ» + ομοιόπτωτα προς τον α' όρο

π.χ. Ἡ σιγὴ ἐστὶν αἰρετωτέρᾳ **ἢ λόγος**.

Β.2. Όταν δεν είναι ουσιαστικό, αλλά κάποια άλλη λέξη ή φράση, με:

α. «ἢ» + ομοιότροπα προς τον α' όρο

π.χ. Παίζων οὐδὲν ἦττον **ἢ σπουδάζων** ἐλυσιτέλει τοῖς συνδιατρίβουσι.

β. «**ἀντί**», «**πρό**» + γενική
π.χ. Ἐλευθερία ἐστὶν αἰρετώτερον **ἀντί** πάντων τῶν ἀγαθῶν.

γ. «**παρά**» + αιτιατική
π.χ. Ἡλίου ἐκλείψεις συνέβησαν πυκνότεραι **παρά** τὰ μνημονευόμενα.

δ. (ἢ) «**πρός**» + αιτιατική
π.χ. Ὁ γὰρ ἄρχων Ἐπιτάδας ἐνδεεστέως ἐκάστω παρείχεν **ἢ** **πρός** τὴν ἐξουσίαν.

ε. ἢ «**κατά**» + αιτιατική
π.χ. Ἄγχις ἔτυχε σεμνοτέρας **ἢ** **κατά** ἄνθρωπον ταφῆς.

στ. **ἢ** **ὥς** / **ὥστε** + **απαρέμφατο** (ὅταν ὑπάρχει δυσαναλογία ανάμεσα στα μέρη που συγκρίνονται
π.χ. Ἀριστείδης δικαιότερος ἦν **ἢ** **ὥστε** τὸν τοῦ πλήθους φθόνον **ἐκφυγεῖν**.

ζ. **ἢ** + **ονομαστική** (συνήθως εννοείται το ρ. εἰμί ἢ ἄλλο ρήμα ὅμοιο με το ρήμα του πρώτου ὅρου)
π.χ. Ἄνδρὸς δυνατωτέρου **ἢ** ἐγῶ (ενν.εἰμί).
Τοῖς μᾶλλον ἀκμάζουσιν **ἢ** ἐγῶ (ενν. **ἀκμάζω**) παραινῶ τοιαῦτα λέγειν.

η. **ἢ** + **ολόκληρη πρόταση**
π.χ. Τὰ ἐκείνων ἔργα μείζω ἐστὶν **ἢ** **ὥς** τῷ λόγῳ **τις** **ἂν** εἴποι.

B.3. Ο β' ὅρος σύγκρισης εἶναι δυνατόν να παραλείπεται:

- Όταν εννοείται ἀπὸ τα συμφραζόμενα
π.χ. Ἦρξατο λόγου Φαρνάβαζος· καὶ γὰρ ἦν πρεσβύτερος (**Ἀγησιλάου**).
- Όταν εἶναι ἀντίθετος πρὸς τον β' ὅρο
π.χ. Ἐν εἰρήνῃ οἱ ἰδιῶται ἀμείνους τὰς γνώμας ἔχουσιν (**ἢ** **ἐν πολέμῳ**).

B.4. Μερικὲς φορὲς ο β' ὅρος σύγκρισης εἶναι δυνατόν να ἐκφέρεται βραχυλογικά με τις γενικές: «τοῦ ὄντος», «τοῦ δέοντος», «τοῦ δικαίου», «τοῦ προσήκοντος», «τοῦ λόγου» κ.ά. που ἰσοδυναμοῦν με «ἢ» + πρόταση
π.χ. Ἡ κακία ἐφαίνετο λευκότερα καὶ ἐρυθροτέρα **τοῦ ὄντος** (ἢ ὄντως ἦν).

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ	Α' ΟΡΟΣ ΣΥΓΚΡΙΣΗΣ	Β' ΟΡΟΣ ΣΥΓΚΡΙΣΗΣ
Παραθετικά επιθέτων και επιρρημάτων Λέξεις με συγκριτική σημασία	ΕΚΦΕΡΕΤΑΙ: Με ποικίλους τρόπους	ΕΚΦΕΡΕΤΑΙ: - Με γενική συγκριτική - Με ἢ + ομοιόπτωτα ἢ ομοιότροπα με τον α' ὅρο Σπανιότερα ἀντί / πρό + γεν., παρά + αιτ., (ἢ) πρός + αιτ., ἢ κατά + αιτ., ἢ / ἢ ὥς / ἢ ὥστε + απαρέμφατο ἢ + ονομαστική, ἢ + πρόταση - Βραχυλογικά